

INDEX

1. Introducció
2. La participació de dones en les activitats de Barcelona Activa
3. Les dones al mercat de treball de Barcelona l'any 1999
4. Resum

Introducció

INTRODUCCIÓ

L'informe "Ocupació i Dones a la ciutat de Barcelona" de 1999 recull, un any més, la situació de les dones en el mercat de treball de la ciutat, així com la seva participació en les accions de Barcelona Activa, per a aquest any.

Presentem aquest informe a l'inici d'un nou segle que neix sota el paradigma de la nova economia del coneixement. Una economia que requereix creativitat, innovació i intel·ligència. Aquest paradigma econòmic afecta la vida professional i la vida quotidiana i les dones hi han de tenir un nou espai.

Durant 1999 l'ocupació femenina a Barcelona ha millorat. Estem més a prop de les taxes europees que de les espanyoles. La taxa d'activitat femenina està només a quatre dècimes de la mitjana europea i la taxa d'ocupació és tres punts inferior a l'europea i gairebé deu punts superior a l'espanyola, quan recentment la situació era més propera a la equidistància. Encara, però, la nostra diferència global en taxa d'ocupació respecte a Europa passa fonamentalment per la incorporació femenina.

Malgrat els progressos assolits en el descens de l'atur femení i en l'avanç de l'ocupació, el ritme per equiparar-nos a les taxes europees avança molt lentament. En aquest sentit no s'està aprofitant prou els beneficis de la fase de creixement econòmic actual per incorporar suficientment a les dones a la vida professional. La taxa d'ocupació femenina encara està més de vint punts per sota de la taxa masculina i la taxa d'atur registrat, tot i haver-se reduït a la meitat en deu anys, es situa tres punts per sobre. Malgrat que en el 1999 per primer cop el nombre de contractes de dones hagi superat el d'homes, les dones encara pateixen un major grau de temporalitat, en ge-

neral perceben salaris inferiors i la seva presència en entorns empresarials i directius és molt insuficient. Barcelona, per tant, ha de seguir avançant per situar-se al nivell de les societats més desenvolupades d'Europa i per assolir que les dones contribueixin i optimitzin la Barcelona del coneixement.

El Tractat d'Amsterdam va incorporar la Política d'Ocupació com a Política Comunitària i va consagrar la igualtat d'oportunitats de les dones com un dels quatre pilars d'aquesta política. Així mateix, va definir el concepte de "mainstreaming" que implica mobilitzar totes les polítiques i mesures de caràcter general a favor de la igualtat d'oportunitats per a les dones.

La lluita contra la desigualtat homes-dones ha estat establerta com una de les set directrius per a les polítiques d'ocupació dels estats membres per a l'any 2000 en la darrera Cimera Europea de Hèlsinki. En aquesta mateixa Cimera, una de les quatre observacions que s'han fet al Pla Nacional d'Ocupació del Regne d'Espanya ha estat precisament en relació a la conveniència que s'intensifiquin els esforços per integrar la política d'igualtat d'oportunitats en la política d'ocupació.

Donant un pas més, les directrius de la Comissió Europea per als programes europeus per al període 2000-2006 han establert que "la igualtat d'oportunitats per a homes i dones és un principi democràtic recolzat pel Tractat d'Amsterdam. La seva incorporació a les polítiques ja no és una opció sinó una obligació".

Barcelona Activa, un any més, manifesta una ferma voluntat de contribuir a aquest objectiu europeu. L'any 1999, més de 34.000 dones van participar en els seus programes i serveis, el que suposa el 53% del total de participants. L'increment en la participació de dones respecte l'any anterior ha estat de 12.000

Així mateix, el pes r elatiu de les dones en els diferents serveis de Barcelona Activa ha augmentat. En el Servei per a l'Ocupació ha estat del 62%, quatre punts superior al de l'any passat, en el Servei d'Atenció als Emprenedors l'augment ha estat de 3 punts passant al 52%, i en el Servei a l'Empresa l'augment és de 12 punts i suposa el 46% .

El desenvolupament per part de Barcelona Activa d'accions vinculades a noves ocupacions i activitats emergents ha afavorit la participació de dones en programes en els quals la presència femenina era fins ara baixa, avançant, per tant, en una participació més equitativa, així com en la seva incorporació en empreses i ocupacions de qualitat i amb sentit de futur.

El segle XXI, al qual ja se l'ha anomenat el "segle de les dones", ha nascut sota el paradigma de la nova economia. Aquesta nova economia, que ja és la nostra, es basa en el coneixement, és global, funciona en xarxes i dona resposta a noves demandes, com els serveis a les persones, que són conseqüència de la transformació social. Des de la perspectiva de l'ocupació femenina, iniciem aquesta nova etapa amb l'aposta decidida de corregir desigualtats i vincular les oportunitats de la nova economia a la presència femenina.

En aquest context, Barcelona Activa ha donat un nou pas estratègic considerant la igualtat d'oportunitats com una política transversal per a tots els programes, alhora que consolidant i ampliant els programes de discriminació positiva. L'objectiu establert en el Pla d'Acció Municipal 2000-2003 i recollit en el Pla d'Acció de la societat, és el de garantir la paritat de les dones en l'accés als programes d'ocupació i de creació d'empreses. Tant de bo que altres operadors que gestionen polítiques actives d'ocupació a la ciutat de Barcelona s'afegeixin a donar aquest pas endavant.

Així mateix insistir em a vincular la presència de dones a les oportunitats que ofereix la nova economia. Fonamentarem la nostra acció en aquest sentit desenvolupant nous perfils professionals en sectors emergents on les dones puguin tenir una presència més àmplia, incorporant de manera transversal la formació en noves tecnologies i la creació de xarxes. Aprofundirem, també, en els programes de discriminació positiva. Volem contribuir, així mateix, a fer visible la pluralitat homes-dones en congressos, seminaris, i espais de reflexió i gestió econòmica..

La transformació de Barcelona la converteix en un espai d'oportunitats per a la nova economia i la nova societat. Hi ha moltes dones capacitades i disposades a aprofitar-les. A l'inici del segle XXI, des de Barcelona Activa volem contribuir a aconseguir una ciutat i un teixit econòmic i social on la normalitat sigui la pluralitat, fent que les dones tinguin protagonisme a la Barcelona del coneixement.

Maravillas Rojo Torrecilla

Presidenta de Barcelona Activa

2. La participació de dones en les activitats de Barcelona Activa 1999

La participació de dones en les activitats de Barcelona Activa l'any 1999

Un total de 34.109 usuàries van participar en els programes que des de Barcelona Activa es van desenvolupar l'any 1999. Això suposa que l'any 1999 un 53% dels participants a Barcelona Activa van ser dones.

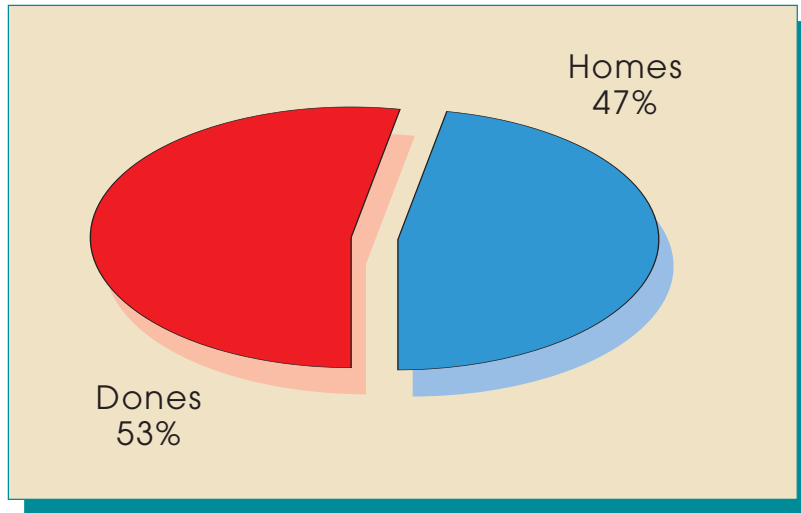
La distribució per serveis de la participació de dones a Barcelona Activa va ser de la següent manera:

Participació de dones als serveis de Barcelona Activa

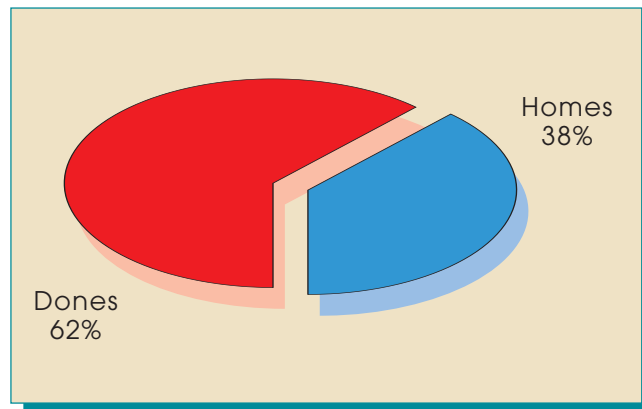
Serveis	1998		1999	
	Participants	% Dones	Participants	% Dones
Servei per a l'Ocupació	24.427	58%	22.242	62%
Servei d'Atenció als Emprenedors	11.517	49%	12.440	52%
Servei a l'Empresa	4.453	35%	34.250	46%
Servei de Promoció Econòmica ¹			2.117	
Iniciatives Europees	292	46%	559	47%
Total Barcelona Activa	40.689	54%	71.608	53%

¹ Per al Servei de Promoció Econòmica no hi ha dades referides a la participació per sexes. A l'any 1998 no es presentaven les dades atès que no estava integrat com a servei a Barcelona Activa

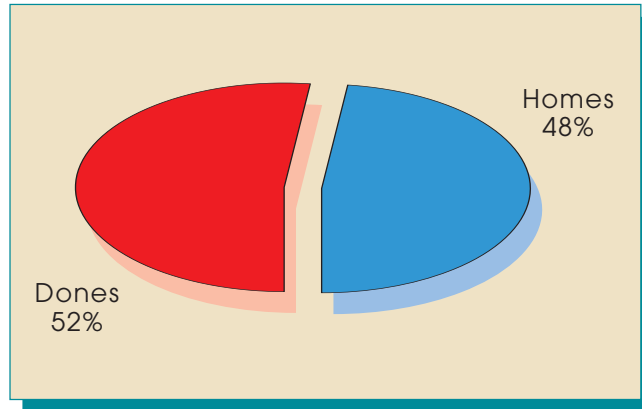
Participació de dones a Barcelona Activa 1999

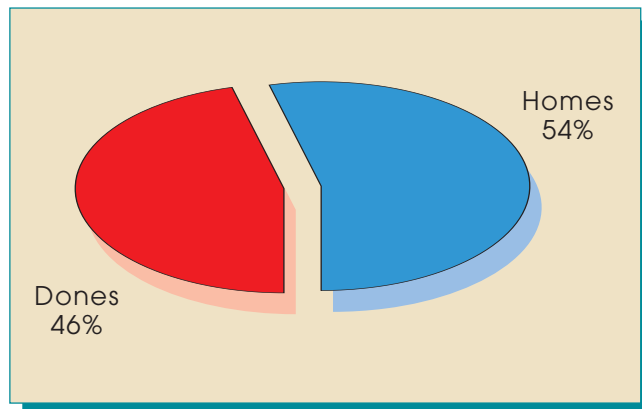
Participació de dones al Servei per a l'Ocupació 1999

Participació de dones al Servei d'Atenció als Emprendadors 1999

Participació de dones al Servei a l'Empresa 1999

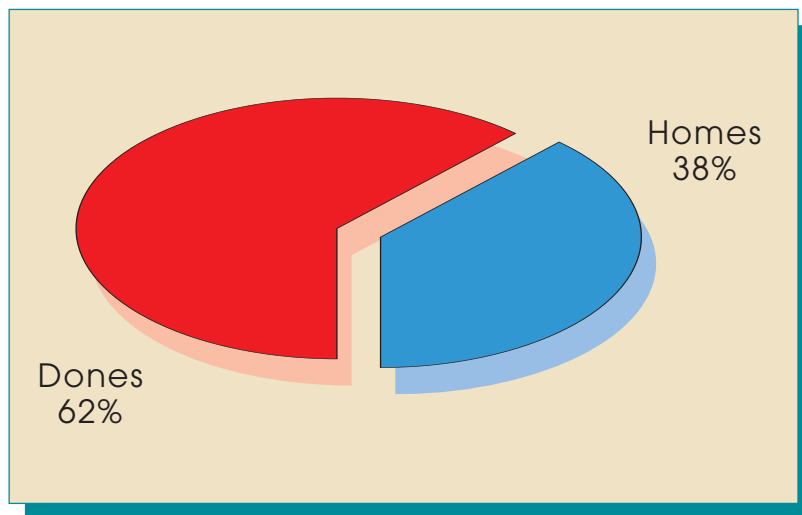
2.1 La participació de dones en el Servei per a l'Ocupació

L'objectiu del Servei per a l'Ocupació és desenvolupar activitats i programes per facilitar el camí cap a l'ocupació dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona en procés de cerca activa d'ocupació.

Aquests objectius es porten a terme amb el disseny i la posada en marxa de programes personalitzats dirigits indistintament a homes i dones, i mitjançant programes d'acció positiva dissenyats específicament per satisfer les necessitats professionals de determinats col·lectius de dones de la ciutat.

Participació de dones al Servei per a l'Ocupació 1999

Projectes	% Homes	% Dones	Participants
Acompanyament a la recerca activa d'ocupació	37	63	17.183
Formació Ocupacional	43	57	3.012
Acció 40	36	64	250
Dones cap a l'Ocupació	0	100	440
Escoles Taller	72	28	180
Cases d'Ofici	72	28	240
Plans d'Ocupació	50	50	711
Nous Filons	32	68	111
Tallers Ocupacionals	65	35	80
Treballs d'Utilitat Social	17	83	35
Total	38	62	22.242

En el quadre es pot observar com la participació de la dona en el servei per a l'ocupació de Barcelona Activa és diversa en funció del programa, amb una mitja global del 62%. Barcelona Activa ha apostat en la introducció d'ocupacions i sectors emergents en programes com els Plans d'Ocupació, les Escoles Taller – Cases d'Oficis o els Nous Filons. Amb això s'ha pogut ampliar la presència de dones en uns programes que tradicionalment han estat vinculats a ocupacions (com les del sector de la construcció) amb majoritària presència d'homes. Així, per exemple el programa "Nous Filons: Ocupació i Empresa de futur" ha assolit una participació de dones del 68%.

Seminaris d'acompanyament a la recerca activa d'ocupació

Tipus d'acció	% Homes	% Dones	Participants
Demanda de serveis	43	57	1.377
Informació per a l'ocupació	30	70	122
Orientació ocupacional	35	65	1.195
Màrqueting ocupacional	33	67	3.439
Pla Personal de recerca de feina	37	63	11.050
Total	37	63	17.183

El programa d'acompanyament a la recerca activa d'ocupació té l'objectiu d'elaborar de forma personalitzada un itinerari individualitzat per avançar cap a l'ocupació. La personalització de l'atenció que amb aquest programa s'ofereix a les dones i els homes que hi accedeixen ha demostrat ser una eina d'utilitat per a la seva inserció, retorn o millora laboral. En aquest sentit, cal destacar la major presència femenina en totes les accions del programa, i especialment en aquelles com les d'Orientació cap a l'Ocupació en les que es tracten aspectes com el desenvolupament d'habilitats personals i socials i el currículum amagat pel que una sèrie d'experiències vitals no professionals esdevenen clau a l'hora de la recerca d'ocupació.

Els Programes de Formació Ocupacional

La Formació Ocupacional de Barcelona Activa té l'objectiu d'oferir a persones aturades de la ciutat un seguit d'habilitats que els seran d'utilitat per entrar o retornar al mercat de treball. Es tracta d'accions formatives de diferent durada que incorporen a més de la formació professionalitzadora en una matèria concreta, tot un seguit de mòduls que faciliten als seus alumnes l'adquisició de competències clau per a la recerca de feina, a més de la possibilitat afegida de realitzar pràctiques en empreses que col·laboren en els programes de Barcelona Activa. D'aquesta manera, en les accions de formació ocupacional de Barcelona Activa s'inclou a més del mòdul de tècniques de recerca de feina, un mòdul en tecnologies de la informació i les comunicacions que té la finalitat de facilitar l'ús professional de les noves tecnologies com internet i les eines de gestió del coneixement.

La participació de les dones en els programes de formació ocupacional va ser del 57% l'any 1999, destacant la major participació femenina en les accions de formació en ocupacions emergents, tot i que la seva presència en sectors altament masculinitzats segueix essent minoritària, com és el cas de la formació en automatismes industrials o en manteniment i instal·lacions.

Distribució per sexes Formació Ocupacional

Àrea Formativa	% Homes	% Dones	Participants
Administració i Oficines	12	88	359
Automatismes Industrials	100	0	111
Gestió Comercial	25	75	487
Gestió de la qualitat	49	51	265
Gestió Empresarial	38	62	265
Gestió Mediambiental	43	57	165
Hostaleria	27	73	344
Informàtica i noves tecnologies	61	39	471
Manteniment i instal·lacions	89	11	328
Nous Jaciments d'Ocupació	21	79	217
Total	43	57	3.012

Programa “Acció 40”

El Programa Acció 40 és una acció que té per objectiu augmentar les oportunitats d’inserció laboral de persones aturades majors de 40 anys, al presentar aquest col·lectiu un important risc de que la seva situació de desocupació es prolongui en el temps, afectant negativament la seva capacitat de relació i augmentant el perill de marginació social. El Programa Acció 40 és un programa de caràcter integral, en el que es redefineix l’objectiu laboral de l’usuari, es desenvolupen les actituds i habilitats socials necessàries per posar en marxa una recerca de feina eficaç i se’ls introdueix en el món de les noves tecnologies de la informació i les comunicacions aplicades al camp professional. En aquest sentit, cal assenyalar que Acció 40 és un programa de cooperació públic-privada que compta amb el suport de 33 empreses de la ciutat que participen, oferint la possibilitat de que aquelles persones que hagin participat en el programa tinguin la oportunitat de realitzar pràctiques professionals en els seus centres de treball.

Distribució de la participació per sexes en el Programa Acció 40

	De 40 a 45 anys amb formació o experiència equivalent a grau mig	Majors de 40 anys amb formació de grau superior	Majors de 45 amb formació o experiència equivalent a grau mig	Total%
Homes	35 %	45%	32%	36%
Dones	65%	55%	68%	64%
Total	100%	100%	100%	100%

La major presència de dones en aquest programa respon, per una part, a la major receptivitat de les dones als programes d'orientació i informació cap a l'ocupació al assumir la dona amb més naturalitat que la recerca activa de feina requereix del disseny d'un itinerari personal i d'un pla d'acció sistematitzat, i, per altre part a la major voluntat de les dones majors de 40 anys per reincorporar-se al mercat de treball després d'un període fora de l'activitat productiva sovint caracteritzat per la maternitat.

Programa Dones cap a l'Ocupació

El Programa Dones cap a l'Ocupació consisteix en una experiència d'acció positiva, encaminada a incentivar una major presència femenina en el mercat de treball de Barcelona a partir de la col·laboració públic-privada, materialitzada en aquest cas amb la participació de més de 30 empreses de la ciutat en el programa.

L'any 1999, 440 dones van participar en aquest programa. Des de l'inici del programa, l'any 1996, hi han participat a l'entorn de 2.000 dones.

Programes Experiencials

Els programes experiencials tenen com a objectiu oferir la possibilitat d'aprendre un ofici, mitjançant la formació i la contractació de l'usuari per a la realització de tasques d'utilitat col·lectiva. La contractació es realitza per un temps determinat que varia en funció del programa. Així, el programa Escoles Taller destinat a joves menors de 25 anys té una durada de 2 anys, el programa Cases d'Ofici, també per a menors de 25 anys, té una durada d'un any, la mateixa que el programa Tallers d'Ocupació que està destinat a persones majors de 25 anys. Els programes Plans d'Ocupació i Nous Filons tenen una duració variable que pot anar dels quatre mesos a l'any.

Programa Escoles Taller i Cases d'Ofici

Les Escoles Taller i les Cases d'Ofici són un programa de formació-treball que possibilita l'aprenentatge d'un ofici a joves menors de 25 anys, que per diferents circumstàncies no han completat la formació reglada i es troben en situació de risc d'exclusió sociolaboral. Aquests joves, alhora que aprenen un ofici, amb la seva activitat contribueixen a accions d'interès per a la ciutat. Aquest programa, iniciat a mitjans de la dècada dels vuitanta, tradicionalment ha estat vinculat a oficis relacionats amb la construcció, la fusteria o la lampisteria. Darrerament des de Barcelona Activa s'ha avançat en el disseny i execució de projectes d'Escola Taller i Cases d'Ofici relacionats amb ocupacions emergents, la qual cosa ha afavorit una major participació de dones.

Així, per exemple l'any 1999 s'ha impulsat la Casa d'Oficis de la Ciutat del Coneixement, on 100 joves en atur han après oficis relacionats amb la telemàtica i el món d'internet, assolint una inserció laboral molt elevada.

Escoles Taller i cases d'oficis 1999

Projectes	% Homes	% Dones	Participants
Escoles Taller			
Jardins de Laribal	45	55	60
Jardí de l'Eixample	15	85	60
Torre Baró	23	77	60
Cases d'Oficis			
Casa d'Oficis Marítims	32	68	50
Millora de la Gestió Urbana	7	93	90
Casa d'Oficis de la Ciutat del Coneixement	54	46	100

Nous Programes Experiencials: Tallers Ocupacionals i Nous Filons

Dos nous programes experiencials s'han incorporat l'any 1999 a l'activitat del Servei per a l'Ocupació de Barcelona Activa: els Tallers Ocupacionals i el programa Nous Filons.

Els Tallers Ocupacionals són un programa destinat a persones aturades majors de 25 anys que durant un any són contractades per aprendre la realització d'un ofici. L'any 1999, Barcelona Activa ha comptat amb la participació de 80 persones que han après oficis relacionats amb l'atenció a les persones dependents, el sector cultural i el multimèdia. Es tracta d'ocupacions de caràcter emergent, cridades a tenir un fort impacte en la ocupació de futur a la ciutat. La participació de les dones en aquesta primera edició dels Tallers Ocupacionals va ser del 35%.

Participació femenina en el programa Taller d'Ocupació

Taller Ocupacional	% Homes	% Dones	Participants
	65	35	80

“Nous Filons: ocupació i empresa de futur” és el projecte amb el que l’any 1999 van ser contractades 111 persones, de les quals el 67% van ser dones. Es tracta d’un programa que té per objectiu contribuir a generar una oferta de mà d’obra i d’empreses en sectors emergents que per diferents motius presenten un alt potencial de creació de llocs de treball i de generació d’activitat econòmica però que no s’estan, de moment, desenvolupant plenament.

Tal i com es pot apreciar a la taula següent, la participació de les dones en aquest programa ha estat del 67%, encara que destaca el perfil professional de divulgadors i consellers alimentaris amb un 80% de presència femenina.

Participació per sexes en el programa Nous Filons: Ocupació i Empresa de Futur

Perfils Professionals	% Homes	% Dones	Participants
Agents d’activació cultural	37	63	19
Agents de civilitat	48	52	35
Agents de proximitat	0	100	10
Consellers i divulgadors alimentaris	20	80	34
Divulgadors de la cultura telemàtica	46	54	13
Total	33	67	111

La participació femenina en programes que, com el de Nous Filons o la Casa d’Oficis de la Ciutat del Coneixement, tenen per objectiu desenvolupar ocupacions emergents és altament estratègica doncs avança en la línia de posicionar la dona en aquestes ocupacions des de l’inici del seu desenvolupament contribuint d’aquesta manera a incrementar la encara baixa participació femenina en sectors de futur.

Plans d'Ocupació

El Programa Plans d'Ocupació té l'objectiu de reciclar professionalment i facilitar noves competències a persones aturades de llarga durada majors de 25 anys a partir de la seva contractació en obres d'interès social per un període de 6 a 12 mesos.

Com en el cas de les Escoles Taller i les Cases d'Ofici, els Plans d'Ocupació venien tradicionalment vinculats a ocupacions relacionades amb la construcció i la jardineria, ocupacions, amb una alta presència masculina. Amb la voluntat d'explorar noves ocupacions emergents, des de Barcelona Activa s'ha anat impulsant la realització d'activitats vinculades a nous jaciments d'ocupació. En aquest sentit l'any 1999, des del programa Plans d'Ocupació s'han impulsat 30 nous perfils professionals. Aquest canvi d'orientació en el programa ha significat una participació femenina pràcticament paritària i la incorporació de nous perfils d'usuaris al programa Plans d'Ocupació.

Participació de dones en els Plans d'Ocupació

Plans d'Ocupació	% Homes	% Dones	Participants
Serveis d'atenció a les persones	7	93	101
Serveis culturals i d'oci	42	58	120
Tecnologies de la informació i el coneixement	33	67	113
Serveis Mediambientals	39	61	89
Serveis de millora de la qualitat urbana	79	21	288
Total	50	50	711

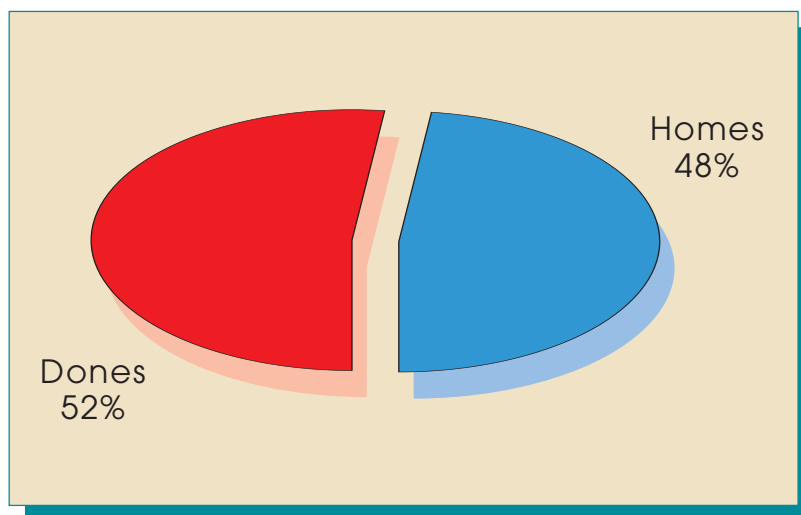
2.2 La participació de dones al Servei d'Atenció als Emprenedors

El Servei d'Atenció als Emprenedors de Barcelona Activa té per objectiu fer costat a aquelles persones que, amb una idea de negoci, volen desenvolupar un projecte empresarial viable, de qualitat i amb sentit de futur.

L'acompanyament a emprenedors i a emprenedores es realitza mitjançant un conjunt de programes i serveis personalitzats dirigits indistintament a homes i dones, i amb uns programes dirigits específicament a incentivar l'esperit emprenedor i la creació i consolidació d'empreses promogudes per dones.

Participació de Dones en el Servei d'Atenció als Emprenedors

Programes	% Homes	% Dones	Participants
Seminaris de Suport a la Creació d'Empreses	45	54	3388
Acompanyament a Emprenedors	52	48	6831
Difusió cultura emprenedora	43	57	676
Dones Emprenedores	0	100	318
Programa Vivers d'Empresa			185
Barcelonanetactiva	57	43	1042
Total	48	52	12.440

La participació de dones en el conjunt de les accions promogudes pel Servei d'Atenció als Emprenedors és lleugerament majoritària, destacant-se com any rera any, l'interès de les dones per la creació d'empreses va creixent. Així, s'ha superat en 3 punts el percentatge de participació femenina en el servei d'atenció als emprenedors assolit l'any passat.

Seminaris de suport a la creació d'empreses

Seminari	% Homes	% Dones	Participants
Emprendre amb èxit	44	56	1516
Generació de negocis	46	54	641
Iniciar un negoci	46	54	142
Cicle formatiu per a emprenedors	47	53	929
La franquícia	54	46	59
Total	46	54	3.287

La major participació femenina que es detecta en els Seminaris de suport a la creació d'empreses és manifestació del creixent interès de la dona per la promoció d'iniciatives empresarials. Els seminaris de suport a la creació d'empreses consisteixen en accions formatives que tenen per objectiu facilitar algunes de les claus per la creació d'empreses de qualitat i amb sentit de futur.

Informació i Assessorament per a la creació de noves empreses

Els Centres de Serveis de Promoció Econòmica i Ocupació que Barcelona Activa té distribuïts pels districtes de la ciutat serveixen com a punt d'informació per atendre consultes i donar informació a les persones interessades en el procés de creació d'empreses. Aquestes accions d'informació i assessorament representen sovint l'inici d'un projecte d'empresa.

L'any 1999, del total de 6.834 persones que van participar en aquestes accions, el 48% van ser dones, representant un increment de dos punts respecte la participació femenina en aquestes accions l'any 1998. Aquest increment és la manifestació de que, cada cop més dones estan interessades en la creació d'empreses com a alternativa de desenvolupament professional.

Desenvolupament del Pla de Viabilitat

El Servei d'Atenció als Emprenedors ofereix acompanyament a través d'itineraris personalitzats a aquelles persones interessades en estudiar la viabilitat empresarial de la seva idea de negoci.

Dels 1.157 promotors i promotores de projectes empresarials, el 42% van ser dones. A aquesta xifra cal afegir-hi les participants al programa de discriminació positiva "Dones Emprenedores", amb les que el percentatge de dones en el conjunt de projectes empresarials acompanyats assoleix el 55%.

Dones Emprenedores

El Programa "Dones Emprenedores" és un conjunt de programes d'acció positiva que tenen per objectiu augmentar la presència de dones en el teixit empresarial de la ciutat com a via per incrementar la taxa d'activitat femenina, ampliar la cultura empresarial, i donar resposta a noves demandes socials.

Dones Emprenedores consta de 3 programes:

- "Odame", un programa de detecció, suport i acompanyament a dones emprenedores en l'anàlisi de viabilitat del seu projecte d'empresa, en el que a 1999 van participar 194 dones que van acabar generant 178 nous projectes empresarials.
- "Guia", un programa d'acompanyament en la consolidació i creixement de projectes empresarials liderats per dones, en el que a 1999 van participar 60 empreses promogudes per dones.
- "Futura", una acció desenvolupada en el marc de la Iniciativa NOW "Dones cap a l'ocupació, ciutat plural" que promou la iniciativa empresarial femenina en sectors econòmics emergents com són les noves tecnologies,

l'atenció a les persones, indústries culturals, etc..., l'any 1999, en el marc d'aquesta acció, es van acompanyar 61 dones que han conduït a la realització de 43 nous projectes empresarials.

	Dones participants	Projectes empresarials
Odame - Inici	194	178
Consolidació	63	60
Futura	61	43
Total	318	281

Barcelon**net**activa

Barcelon**net**activa, el primer viver virtual d'empreses d'Europa, conforma una comunitat virtual d'empreses i emprenedors. Un any després de la seva inauguració, Barcelon**net**activa ha anat ampliant els seus serveis i productes per avançar en la consolidació d'una metodologia d'aprendre a emprendre sense distàncies i que fomenti la creació d'empreses de qualitat, futur i que es desenvolupin, des del principi de la mà de les noves tecnologies i amb el valor de la cooperació inter-empresarial com a instrument per a la seva competitivitat.

109 empreses formen part de Barcelon**net**activa, on poden desenvolupar el seu pla d'empresa, realitzar cursos no presencials, sol·licitar finançament on-line i consultar el fons de coneixement que s'enriqueix dia a dia amb les respostes a les preguntes que els usuaris del viver virtual realitzen.

Els usuaris registrats a la comunitat virtual d'empreses i emprenedors sumen, en l'any 1999 un total de 167, dels que un 43% són dones. El total d'usuaris registrats a Barcelon**net**activa era a desembre de 1999, de 1.042.

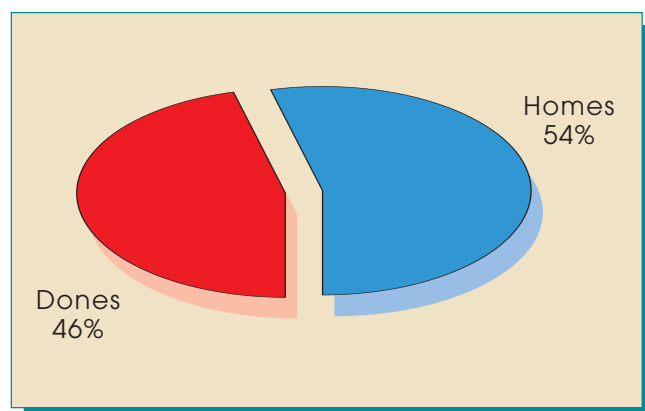
	% Homes	% Dones	Participants
Emprenedors registrats a la comunitat virtual d'empreses	57	43	167

2.3 Servei a l'Empresa

El Servei a l'Empresa de Barcelona Activa té per objectiu facilitar a les petites empreses i micr oempreses de la ciutat l'accés a serveis, infraestructures i formació contínua per tal de contribuir a la millora de la seva competitivitat i a l'establiment de xarxes d'empreses.

El Servei a l'Empresa realitza les seves activitats principalment al Fòrum Nord, un equipament municipal situat al Parc Central de Nou Barris que integra un Centre d'Empreses tecnològiques, una plataforma de relacions empresarials, un programa de formació personalitzada per a Pimes, i el Cibernàrium.

	% Homes	% Dones	Participants
Formació personalitzada per a Pimes	68	32	2.628
Aula Pime	49	51	187
Cibernàrium	52	48	27.933
Plataforma de relacions Empresarials			3.450
Forum d'Innovació			52
Total	54	46	34.250

El servei per a l'Empresa ha augmentat significativament el nombre d'usuaris a partir de la posta en marxa del Cibernàrium, el multiespai del món d'internet per a professionals, empreses i estudiants. Aquesta novetat ha contribuït a que la participació femenina en el Servei a l'Empresa hagi augmentat en 12 punts respecte al 1998.

Formació Personalitzada per a Pimes

La formació personalitzada per a PIMES permet als seus participants escollir i dissenyar la seva pròpia formació, seleccionant aquelles accions formatives que consideren més adequades per a les seves necessitats professionals i els requeriments del seu lloc de treball. La formació personalitzada per a PIMES té l'objectiu d'adaptar professionalment a treballadors i treballadores en actiu que, pel procés de reestructuració productiva, poden veure perillar el seu lloc de treball si no s'adapten a les necessitats reals del mercat.

La participació femenina en aquest programa ha estat a l'any 1999 de l'ordre del 32%, un percentatge encara baix, però que supera en 3 punts l'assolit l'any anterior

	% Homes	% Dones	Participants
Formació personalitzada per a Pimes	68	32	2.628

Aula PIME

En el marc del programa de viviers d'empresa de Barcelona Activa es realitzen un conjunt d'accions formatives que tenen per objectiu perfeccionar les habilitats en gestió empresarial dels i de les promotores de noves empreses instal·lades als viviers d'empresa de Barcelona Activa. Aquestes accions formatives, de curta durada, estan dissenyades per satisfer algunes de les necessitats formatives d'emprenedors i empenedores que inicien la seva activitat empresarial i inclouen temes com la gestió comercial, el màrqueting, la gestió de nòmines o les habilitats directives.

L'any 1999 van participar en aquestes accions formatives un total de 187 empenedors i empenedores, situant-se la participació femenina en el 51%.

	% Homes	% Dones	Participants
Aula Pime	49	51	187

Cibernàrium

El Cibernàrium és el multiespai del món d'internet dirigit a empreses, estudiants i professionals que Barcelona Activa, junt amb la Cité des Sciences et de la Industrie, la Vilette de Paris, ha posat a disposició de la ciutat al Fòrum Nord de Nou Barris amb l'objectiu de que els seus usuaris puguin identificar les oportunitats que els ofereixen les noves tecnologies, descobrir les seves aplicacions en l'àmbit professional o empresarial i aprendre a utilitzar-les.

Un total de 27.933 persones han participat des de la seva inauguració el passat 14 d'abril fins a desembre de 1999 a les activitats programades al Cibernàrium: recorreguts pels més de 120 productes multimèdia, formació bàsica i avançada en aplicacions telemàtiques (correu electrònic, Intranet, navegació per la xarxa, buscadors avançats, llenguatge html), activitats de divulgació de com les noves tecnologies afecten al món professional i empresarial i jornades dirigides a empresaris i professionals.

Del total de 27.933 persones que han participat a les activitats del Cibernàrium, el 48% van ser dones. La participació femenina ha estat superior a la masculina en les activitats realitzades en els espais de formació, empresa i idees.

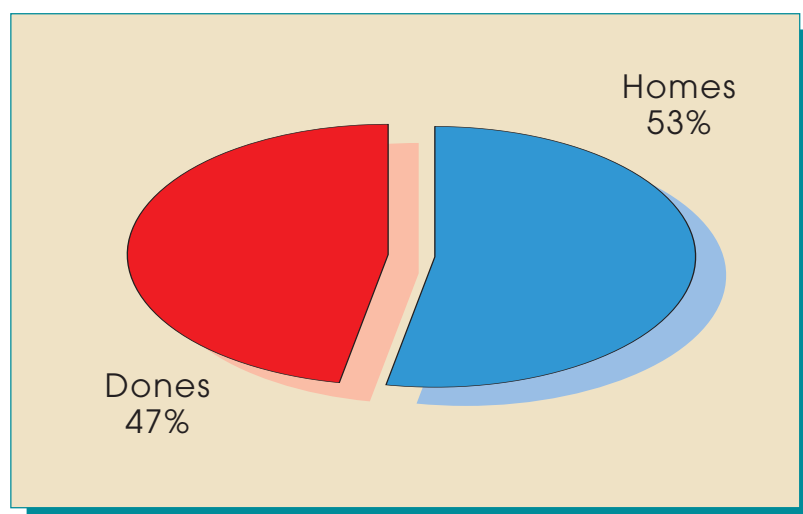
	% Homes	% Dones	Participants
Espai Formació	49	51	5.517
Espai Empresa	44	56	2.096
Espai Idees	45	55	1.046
Sales de Navegació	55	45	19.274
Total	52	48	27.933

2.4 Les Iniciatives Europees

Les Iniciatives Europees són projectes pilot co-finançats pel Fons Social Europeu, adreçats a col·lectius específics que, com dones desocupades, joves amb dèficits formatius, o persones amb risc d'exclusió, presenten especials dificultats d'inserció en el mercat de treball. Es tracta de programes que pel seu caràcter de prova pilot presenten un alt contingut innovador tant en les metodologies aplicades com en la forma i actors que participen en els projectes. Les iniciatives integren accions que s'emmarquen en els diversos serveis de Barcelona Activa.

Barcelona Activa ha gestionat en el bienni 1998-1999 tres Iniciatives Europees: Youthstart, Now, i Integra.

	% Homes	% Dones	Participants
Youthstart	53	47	207
Integra	63	37	294
Now	0	100	58
Total	53	47	559

Iniciativa Youthstart: “Barcelona, oportunitat per als joves”

L'objectiu del projecte és el de promoure estratègies de concertació entre l'administració local i els agents socials per tal de dissenyar, desenvolupar, coordinar i millorar actuacions a favor de joves de la ciutat amb més dificultats d'inserció laboral.

El projecte, al llarg dels seus dos anys de funcionament, ha format a formadors i formadores especialitzats en la inserció juvenil, i, entre d'altres accions ha desenvolupat un sistema interactiu de detecció de competències clau per a joves, i ha executat un programa de formació i experiència en el que han participat diferents empreses de la ciutat

Coordinat per Barcelona Activa, el projecte ha estat co-gestionat i co-finançat per l'Ajuntament de Barcelona, a través de Barcelona Activa i l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, i les organitzacions sindicals Comissions Obreres i Unió General de Treballadors. Ha col·laborat també el Consell de la Formació Professional i Ocupacional de l'Ajuntament de Barcelona.

Iniciativa Intgra “Contra l’exclusió, junts anem a fons”

L’objectiu del projecte és promoure la inserció socio-professional de persones en situació de risc d’exclusió, mitjançant la definició d’una sèrie d’itineraris d’inserció laboral en els quals es combinen accions d’orientació, formació prelaboral, tallers de recerca d’ocupació, tallers d’autoocupació i inserció laboral en empreses. Els col·lectius als quals s’ha adreçat el projecte han estat aturats i aturades de llarga durada, persones sense sostre, immigrants, minories ètniques, persones amb drogodependència, presos, i exclusos.

Durant l’any 1999, el projecte promogut per Barcelona Activa i gestionat conjuntament amb la Direcció de Serveis d’Afers Socials de l’Ajuntament de Barcelona i 14 empreses d’inserció, ha dut a terme actuacions com formació i inserció professionals per als seus participants, formació contínua per a personal d’empreses d’inserció i un estudi sobre les empreses d’inserció de la ciutat.

La participació femenina en el projecte ha estat del 37%, un percentatge menor a la participació masculina motivat en part per l’especial perfil dels usuaris atesos en la iniciativa.

Iniciativa Now “Dones cap a l’ocupació, ciutat plural”

L’objectiu del programa és el de desenvolupar programes d’actuació que facilitin l’accés a l’ocupació en condicions d’igualtat a dones en situació d’atur de la ciutat. A més de Barcelona Activa i l’Ajuntament de Barcelona hi participen la Fundació Maria Aurèlia Capmany, l’Associació Salut i Família i l’Associació Zona Franca.

Les actuacions portades a terme en el marc d’aquesta iniciativa s’han centrat, per una part, en l’elaboració d’itineraris professionals per afavorir la inserció de les 50 dones que van participar-hi. Per altre part, s’ha desenvolupat el programa Dones Emprenedores Futura, que promou la creació d’empreses promogudes per dones en el marc de les noves fonts d’ocupació i activitat econòmica, i s’ha desenvolupat una innovadora metodologia d’inserció professional destinat a dones aturades amb un perfil professional mig i alt que es basa en la transferència a l’itinerari per a l’ocupació de la metodologia dels itineraris per a la creació d’una empresa, substituint el projecte empresarial per el projecte professional. Finalment s’ha participat en la posada en funcionament d’un centre virtual a nivell europeu de recursos per a la inserció professional de la dona.

3. Les dones al mercat de treball de Barcelona l'any 1999

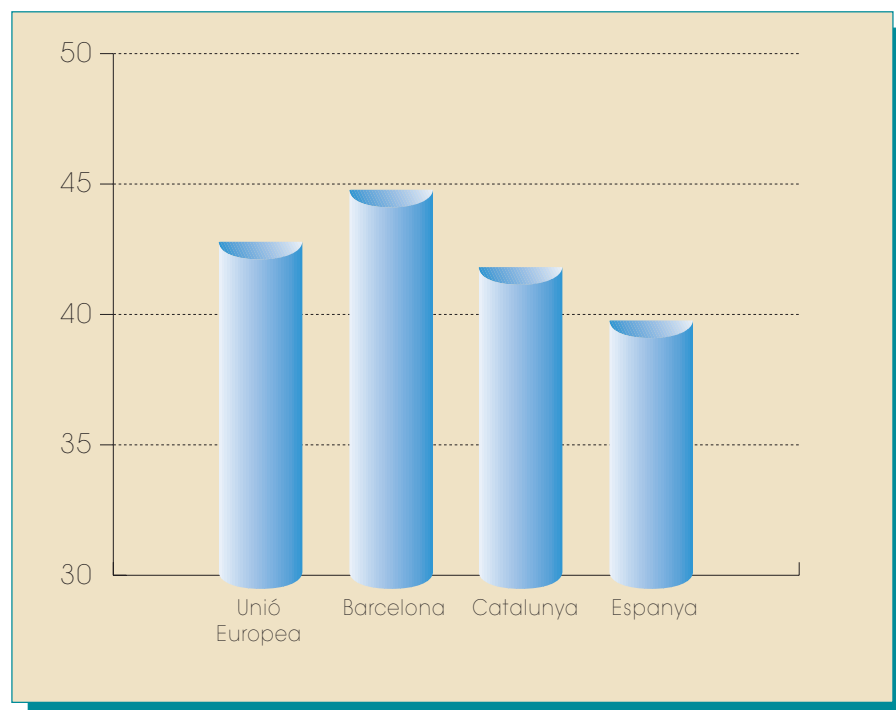

3.1 Activitat i Ocupació femenina a Barcelona

Activitat Femenina a Barcelona

Les barcelonines mantenen a la ciutat una elevada participació en el mercat de treball, amb un 44,8% del total d'actius de la ciutat. Aquest percentatge, més elevat que el de Catalunya (41,8%) i Espanya (39,8%), supera també la mitjana europea (42,8%). S'observa però una tendència gradual a una convergència entre els diferents àmbits.

Pes de les dones en la població activa 1999 (%)

Un altre bon indicador de la incorporació de la dona al mercat de treball és la taxa d'activitat femenina. En aquest punt, quasi 58 de cada 100 dones barcelonines en edat de treball tenen feina o en busquen, xifra molt propera a l'europea. A Espanya ho fan pràcticament la meitat de les dones entre 16 i 64 anys. És interessant observar que aquestes diferències entre les (dones sobretot) entre l'UE i Espanya- pràcticament no existeixen en els homes, on la similitud de les taxes és notable i presenta una major estabilitat en el seu comportament en els darrers anys.

La distància entre les taxes masculina i femenina s'ha anat reduint gradualment en tots els àmbits. Actualment mentre a Barcelona i Europa és d'uns 20 punts, a Catalunya i Espanya està entre 25 i 27,5 punts respectivament.

Població activa per sexes de 16 a 64 anys 1999

	Homes		Dones		Participants	
	Milers	taxa	Milers	taxa	Milers	taxa
Barcelona	331,3	77,8	269,3	57,7	600,5	67,3
Catalunya	1.552,0	80,9	1.113,2	56,1	2.665,0	68,3
Espanya	9.816,9	77,4	6.490,8	49,9	16.307,7	63,5
Unió Europea	96.048,0	77,9	71.900,0	58,1	167.948,0	68,0

Font: EPA i Enquesta de forces de treball de la Comunitat Europea.

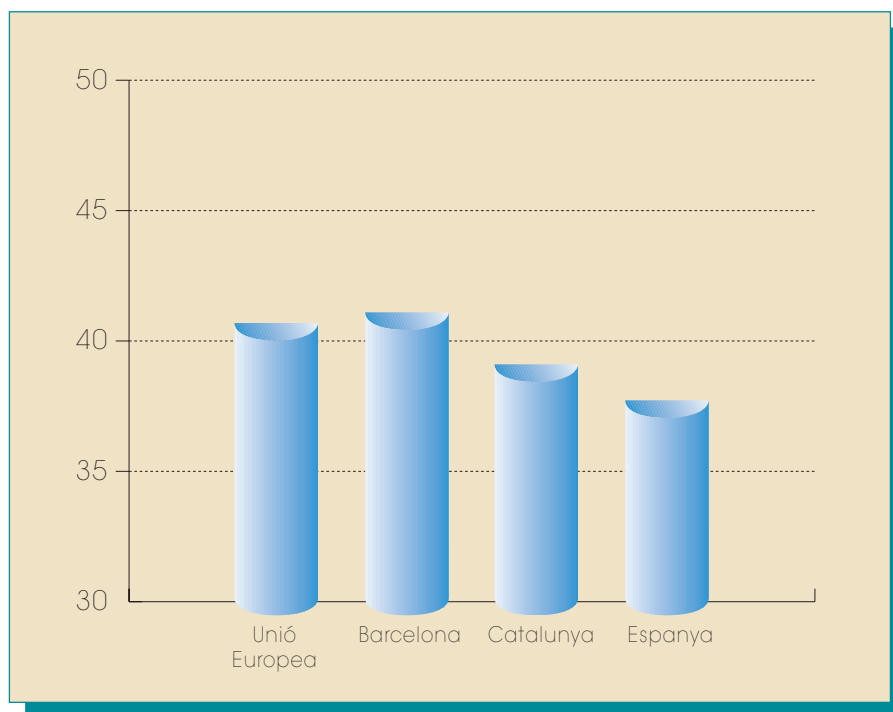
Nota: Les dades fan referència a mitjanes de 1999, excepte les de l'UE, relatives a 1998

La informació disponible relativa a les taxes de Barcelona és el resultat d'una nova estimació de les dades de base que proporciona l'Institut d'Estadística de Catalunya per primer any, tant a Barcelona com a Catalunya, i que significa l'inici d'una nova sèrie. Aquestes variacions, que d'una banda milloren la qualitat de les estadístiques, tenen com a contrapartida el dificultar considerablement les possibles comparacions amb la sèrie anterior.

Ocupació Femenina a Barcelona

La proporció de dones ocupades continua la progressió de l'última dècada, guanyant aquest any un altre 1%. Així, aquesta participació femenina a Barcelona ha passat l'any 1999 a superar per primer cop la mitjana europea. De cada 100 persones ocupades a Barcelona, 42,7 són dones, percentatge una mica superior al 42% d'Europa. A Catalunya, el pes és del 39,6 i de 36,4 a Espanya.

Pes de les dones en la població ocupada 1999 (%)

La taxa d'ocupació femenina de la població en edat de treballar és a Barcelona del 47,9%, unes dècimes superior a la catalana. Es situa a prop de tres punts de la mitjana europea i gairabé deu punts per sobre de l'espanyola. En aquest punt la situació també ha millorat força ja que l'any anterior Barcelona estava equidistant entre la taxa espanyola i l'europea.

Població ocupada per sexes de 16 a 64 anys 1999

	Homes		Dones		Participants	
	Milers	taxa	Milers	taxa	Milers	taxa
Barcelona	299,7	70,4	223,6	47,9	523,3	58,6
Catalunya	1.437,1	74,9	943,3	47,5	2.380,4	61,0
Espanya	8.715,7	68,7	4.987,9	38,3	13.703,6	53,3
Unió Europea	87.664,0	71,1	63.362,0	51,2	151.026,0	61,1

Font: EPA i Enquesta de forces de treball de la Comunitat Europea.

Nota: Les dades fan referència a mitjanes de 1999, excepte les de l'UE, relatives a 1998

La distància que separa Barcelona de la taxa d'ocupació global europea (dos punts i mig) es deu pràcticament tota a l'ocupació femenina, ja que la taxa masculina a Barcelona es situa ja molt a prop de la mitjana europea. L'element bàsic per situar-nos en estàndards europeus és doncs l'ocupació femenina, i no tant l'activitat. És fonamental per tant afavorir l'accés a un lloc de treball a dones aturades o inactives per consolidar la seva incorporació al mercat de treball.

3.2 Atur registrat a Barcelona per sexes i edat

Conjuntura actual: Evolució 1998-1999

En els dos darrers anys, la important reducció de l'atur registrat ha afectat en diferent grau els homes i les dones. La disminució del número d'aturats (-28,8%) ha estat més intensa que la de les aturades (-21,4%). Amb respecte a 1997, però, s'observa una similitud entre l'evolució d'ambdós sexes.

Atur registrat per sexes a Barcelona 1998-1999

	Homes		Dones		Total	
	nombre	taxa	nombre	taxa	nombre	taxa
1998						
Març	27.210	7,22	30.926	10,65	58.136	8,71
Juny	24.609	6,53	29.264	10,07	53.873	8,07
Setembre	23.798	6,32	28.891	9,94	52.689	7,90
Desembre	22.837	6,06	27.103	9,33	49.940	7,48
1999						
Març	22.136	5,87	26.967	9,28	49.103	7,36
Juny	20.483	5,44	25.262	8,70	45.745	6,85
Setembre	20.108	5,34	25.019	8,61	45.127	6,76
Desembre	19.944	5,29	24.227	8,34	44.171	6,62

Als dos sexes, la disminució de l'atur més intensa es produeix entre els joves (amb un descens clarament superior al 50% en el grup de menors de 24 anys). La millora es fa menys accentuada a mesura que augmenta l'edat. La dinàmica més preocupant és la dels majors de 55 anys: en aquest segment, l'atur masculí experimenta una reducció (-8,8%) molt inferior a la de 1998, mentre que el femení augmenta un 8,7%. Sembla, per tant, necessària una actuació específica per part dels poders públics adreçada a aquest grup d'edat.

Com és ben sabut, si l'instrument d'avaluació de l'atur és l'Enquesta de Població Activa, el valor de les taxes gairebé es doblen. Això és encara més accentuat en el cas del segment de població més jove.

Variació de l'atur registrat a Barcelona per sexes i grups d'edat Desembre 1999/Desembre 1997

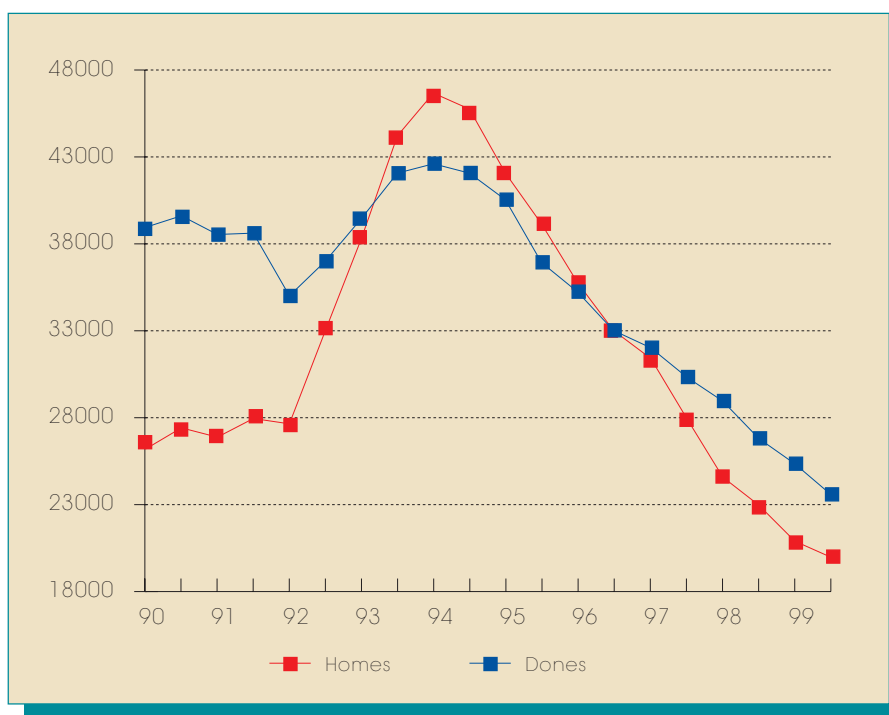
	Menys de 20	de 20 a 24	de 25 a 39	de 40 a 54	Més de 55	TOTAL
Homes	-64,52	-50,44	-32,47	-30,43	-8,81	-28,84
Dones	-59,35	-52,76	-27,61	-10,76	8,66	-21,44
Total	-61,85	-51,79	-29,62	-20,27	-2,28	-24,96

Com és sabut, i malgrat la significativa millora que ha experimentat, la taxa d'atur femenina manté valors superiors a la masculina en tots els estrats. La major diferència es situa entre els 25 i els 54 anys, amb una taxa femenina que quasi duplica la masculina. D'altra banda, la taxa d'atur més elevada és la corresponent a les dones de més de 55 anys (14,6%), que s'ha incrementat en 1 punt respecte a 1998.

Dinàmica dels anys 90

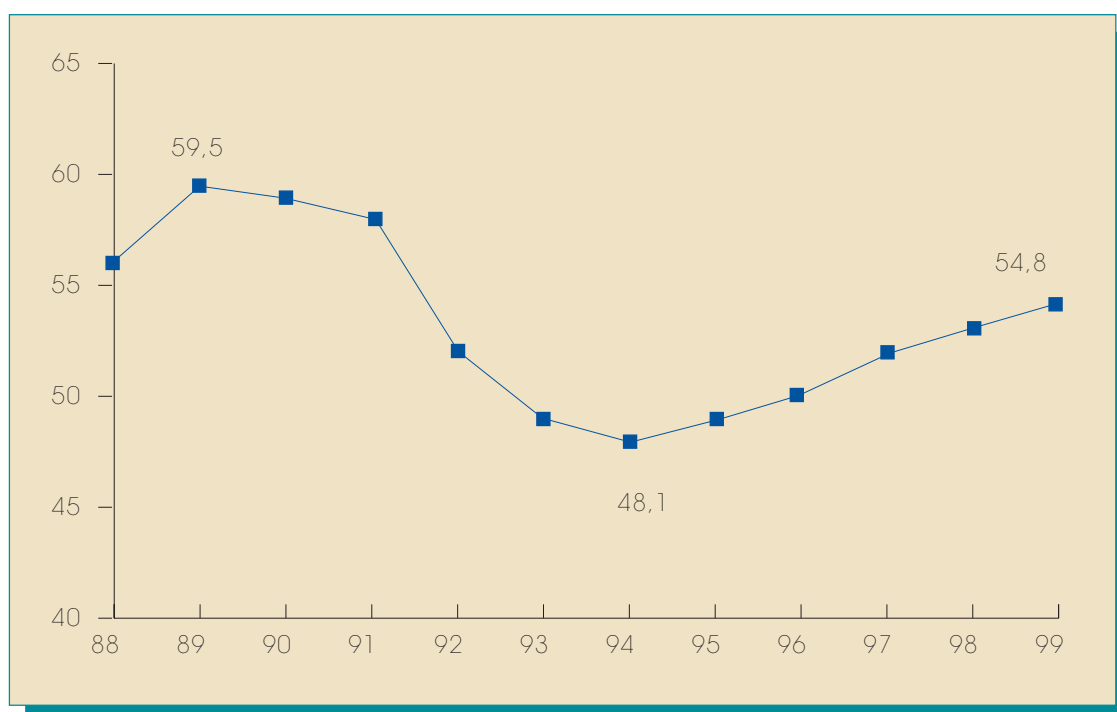
Tal i com mostra una perspectiva temporal àmplia, entre 1990 i 1999 l'atur femení es redueix el doble que el masculí. Naturalment, com a conseqüència, la diferència entre els efectius en atur dels dos gèneres s'ha reduït dràsticament: de 13.000 aturades més que aturats el 1990, es passa a una diferència de 4.300 el 1999.

Evolució de l'atur per sexes a Barcelona 1990-1999

Com és sabut, l'atur femení respon d'una manera més moderada que el masculí a les oscil·lacions del cicle econòmic. La feminització de l'atur -pes de l'atur femení sobre el total- tendeix a augmentar en èpoques d'expansió econòmica i a reduir-se durant les crisis. En l'últim exercici, efectivament, hi ha una lleugera variació -de només 5 dècimes-, i les dones passen a ser el 54,8% del total d'aturats.

Feminització de l'atur a Barcelona 1988-1999 (%)

Les diferents pautes per grups d'edat es posen més de manifest que mai: entre les menors de 25 anys, l'atur ha disminuït en més d'un 75% en els últims 10 anys. En aquest segment, la millora registrada el 1999 ha estat molt important. D'altra banda, entre les més grans de 40 anys ha continuat la tendència a un lleuger increment. Aquest comportament es dona també en els homes, però amb una menor intensitat.

Variació de l'atur registrat a Barcelona per sexes i grups d'edat Desembre 1999/Desembre 1990

	Menys de 20	de 20 a 24	de 25 a 39	de 40 a 54	Més de 55	TOTAL
Homes	-74,53	-69,06	-26,47	-20,09	2,49	-26,68
Dones	-83,11	-75,55	-47,69	-12,19	45,00	-38,54
Total	-80,10	-73,12	-40,92	-15,71	16,71	-33,70

Els canvis en l'estructura de la població activa fan que l'anàlisi de les taxes d'atur presenti especial interès. A finals de 1999 la taxa d'atur masculina és un punt més baixa que la de finals de 1990, mentre que la femenina s'ha reduït pràcticament a la meitat, passant del 16,3% al 8,3%¹. Els descensos més accentuats han afectat les dones d'entre 20 i 39 anys i els homes de 20 a 24. En canvi, les taxes dels més grans de 55 anys s'han incrementat notablement.

¹ Cal esmentar que la incorporació de les dades de població activa del Padró d'Habitants de 1996 no ha implicat un increment de la taxa d'atur femenina, ja que la població activa femenina s'ha mantingut pràcticament al mateix nivell que al Cens de Població de 1991.

Comparació amb altres àmbits

La reducció del nombre d'aturades durant el període 1994-99 ha estat més intensa a Barcelona que a Catalunya i a Espanya². En aquests anys, la taxa d'atur femení a la ciutat s'ha situat sempre per sota de les d'aquests dos àmbits. Aquesta pauta es manté fins i tot després de 1998, quan la taxa d'atur global de la ciutat ha superat lleugeríssimament la de Catalunya. Així, al darrer mes de desembre, la taxa d'atur femení ha estat 0,8 punts més baixa que la catalana, quan la taxa global es situava 0,15 punts per sobre.

Nombre d'aturades. En milers.

	Barcelona	Catalunya	Espanya
1994	42,8	172,5	1.363,5
1995	39,7	159	1.292,9
1996	35,4	146,4	1.210,5
1997	32,6	135,4	1.150,3
1998	27,1	113,1	1.010,3
1999	24,2	101,9	942,7
Variació 94-99 (en %)	-43,5	-40,9	-30,9

² Les dades corresponen a mitjanes anuals, excepte el 1999. En aquest any, es facilita la dada del mes de desembre.

En el conjunt de l'Unió Europea, la taxa d'atur femení s'ha situat als darrers anys sistemàticament per sobre de la masculina. En el cas espanyol, aquest comportament s'ha accentuat a partir de la segona meitat dels 80s, degut a la massiva incorporació de la dona al mercat de treball. A Barcelona, el desembre de 1999, pot considerar-se que els homes havien assolit el nivell d'atur tècnic (5,29%), mentre que la taxa femenina ha aconseguit baixar en un punt la de l'any anterior i situar-se en el 8,34%, pràcticament la meitat que al desembre del 1990.

Encara que el pes de les dones sol ser superior al dels homes a tots els àmbits territorials, Barcelona presenta sempre un nivell de feminització de l'atur més baix que Catalunya i Espanya.

Taxa d'atur femení (%)

	Barcelona	Catalunya	Espanya
1994	14,7	16,5	23,4
1995	13,7	14,9	21,6
1996	12,2	13,4	19,7
1997	11,2	12,3	18,3
1998	9,3	10,0	15,7
1999	8,3	9,1	14,4
Diferència 1994-99	-6,4	-7,4	-9,0

3.3 Contractació laboral per sexes a Barcelona 1999

L'any 1999, i per primer cop, les dones van signar més contractes que els homes a la ciutat de Barcelona (400.588 front 391.234). L'increment en la contractació femenina respecte 1998 (19,5%) va superar clarament al de la masculina (13,6%). Aquest fet indica l'àmplia participació de la dona en el mercat de treball barceloní i un major nivell de rotació en el lloc de treball, al ser la seva participació en la contractació superior a l'activitat i l'ocupació (44 i 42% respectivament).

Un tret molt positiu ha estat que durant l'any 1999 l'augment de la contractació indefinida a la ciutat ha afavorit més a les dones (41,2%) quasi el doble que als homes (22,6%). Malgrat tot, els homes segueixen signant més contractes fixes (54% del total), encara que les diferències han disminuït notablement el darrer any. En aquest sentit, es pot afirmar que tendeix a reduir-se -encara que poc a poc- la major incidència de la precarietat laboral a les dones. Si l'any 1998 de cada 100 contractes registrats per dones 11,3% eren indefinits, l'any 1999 ho eren dos més (13,3%), per centatge però, encara inferior a la dels homes, que arriba al 16%.

Dues modalitats de contracte indefinit han experimentat aquest any una evolució força positiva, amb especial incidència en les dones. Són els relatius a la conversió de temporals en indefinits i als de temps parcial. Durant la primera meitat de l'any es va recórrer freqüentment a la primera modalitat degut a que part dels incentius a la conversió es varen esgotar al mes de maig. La novetat de l'any 1999 és la implantació del nou contracte indefinit a temps parcial³, que tot i que la seva implantació no ha tingut tant efecte com la reforma de maig de 1997, sí que ha provocat un remarcable increment

³ El 27 de novembre es va aprovar la implantació d'un nou contracte a temps parcial estable. Aquesta reforma va ser subscripta pel govern i pels sindicats, però no per la patronal.

Contractació laboral any 1999 a Barcelona

	Homes	Dones	Participants
Contractes indefinits			
A temps parcial	6.091	9.492	15.583
Ordinari temps indefinit	14.717	8.405	23.122
Minusvàlids L 63/97 i 64/97 i RD 1451/83	486	239	725
Contractes indefinits L 63/97 i 64/97	20.307	15.059	35.366
Convertits en indefinits L 63/97 i 64/97	21.091	20.262	41.353
Total	62.692	53.457	116.149
Variació 1999/1998 (%)	22,57	41,20	30,49
Contractes temporals			
Pràctiques	4.105	5.185	9.290
Temps parcial	68.993	113.534	182.527
Temporals bonificats minusvàlids	192	94	286
Minusvàlids en CET	830	449	1.279
Obra o servei	114.743	71.924	186.667
Eventuals circumstàncies producció	111.747	99.106	210.853
Interinitat	18.364	46.806	65.170
Relleu	66	29	95
Jubilació especial 64 anys	40	34	74
Formació L 63/97	3.171	2.202	5.373
Altres	6.291	7.768	14.059
Total	328.542	347.131	675.673
Variació 1999/1998 (%)	12,03	16,69	14,38
TOTAL CONTRACTES	391.234	400.588	791.822
Variació 1999/1998 (%)	13,59	19,46	16,49
Contractes indefinits sobre total (%)	16,02	13,34	14,67

Font: Departament de Teball. Generalitat de Catalunya.

d'aquest tipus de contracte, modalitat majoritàriament emprada per dones. Tot i això, es pot afirmar que encara no s'ha desenvolupat el temps parcial indefinit amb el potencial que sembla tenir segons ens indica l'experiència de molts països europeus, per afavorir la incorporació de la dona al mercat de treball amb certes garanties.

En la contractació temporal continua el predomini de les dones (gairebé 40.000 contractes més que els homes). El temps parcial temporal continua essent la modalitat més utilitzada per aquestes, encara que -i això és molt remarcable- disminueix el seu nombre. La causa d'aquest descens cal trobar-la en l'impacte del nou contracte estable a temps parcial, que amb les mesures d'incentivació s'ha fet més atractiu en detriment del temporal. Aquest efecte encara és molt moderat, ja que de cada 100 contractes a temps parcial registrats per dones, només 7,7 són indefinits (mentre que el de temps complet ascendeix al 15,8). En canvi, els homes van signar més contractes d'obra o servei i eventuais per circumstàncies de producció que les dones.

Comparació amb Catalunya i Espanya

Mentre a Barcelona les dones van registrar més contractes que els homes, tant a Catalunya com a Espanya la situació és a la inversa, amb una majoria de contractació masculina (54 i 59% respectivament).

No només les dones signen més contractes a Barcelona, sinó que també són de major estabilitat: la participació dels contractes indefinits sobre el total és a Barcelona del 13,3, front al 8,9 espanyol i el 12,5 català. En els tres àmbits el pes dels contractes fixes és superior en el cas dels homes.

Respecte 1998, el nombre de contractes signats per dones s'incrementa en una intensitat molt similar en els tres àmbits (entre un 18 i un 19%). El mateix succeeix amb la contractació indefinida femenina: duplica a la masculina en els tres llocs, situant-se en increments al voltant d'un 40%. La tendència apuntada de gradual reducció de la precarització de l'ocupació femenina -aproximant-se a la situació dels homes- no és exclusiva de la ciutat.

L'expansió del nou contracte a temps parcial estable entre les dones ha estat particularment intens a Espanya, on s'incrementa un 65% front al 54% de Barcelona i el 43% català. Els efectes que ha produït aquesta nova modalitat en el contracte a temps parcial temporal són diferents: mentre a Barcelona i Catalunya ha disminuït sensiblement (quan totes les altres modalitats importants augmenten) a Espanya va continuar pujant. Això es deu a que en aquest darrer àmbit el contracte a temps parcial té majors potencialitats de creixement, al tenir poca presència i presentar unes taxes d'activitat femenines bastant baixes.

Contractació laboral any 1999

	Homes	Dones	Participants
ESPANYA			
Contractes indefinits	732.059	486.205	1.218.264
A temps parcial	81.612	115.995	197.607
A temps complet	650.447	370.210	1.020.657
Contractes temporals	7.065.198	4.951.865	12.017.063
A temps parcial	853.681	1.361.535	2.242.584
A temps complet	6.211.517	3.590.330	9.774.479
TOTAL	7.797.257	5.438.070	13.235.327
Contractes indefinits sobre total (%)	9,39	8,94	9,20
CATALUNYA			
Contractes indefinits	171.361	128.746	300.107
A temps parcial	17.984	27.778	45.762
A temps complet	153.377	100.968	254.345
Contractes temporals	1.017.116	898.025	1.915.141
A temps parcial	145.781	253.944	399.725
A temps complet	871.335	644.081	1.515.416
TOTAL	1.188.477	1.026.771	2.215.248
Contractes indefinits sobre total (%)	14,42	12,54	13,55

3.4 El paper de la dona al món empresarial

La desagregació de la taxa d'ocupació femenina (calculada sobre la població de 16 a 64 anys) per categories professionals proporciona informació útil per a conèixer millor les diferències entre la posició de la dona al mercat de treball a Espanya, a la Unió Europea i als Estats Units.

Taxa d'ocupació femenina per categories professionals 1997

	Espanya	Unió Europea	EE.UU.
Directives, professionals i tècniques	11,1	18,0	25,7
Directives i altes funcionàries	2,6	2,9	9,2
Professionals	5,4	6,8	11,6
Tècniques i professionals associats	3,1	8,4	4,9
Oficinistes i venedores	12,4	21,6	33,0
Oficinistes	5,3	11,0	16,3
Venedores i treballadores dels serveis	7,0	10,6	16,7
Treballadores manuals	10,4	10,8	8,8
Treballadores qualificades del camp i la ind. pesquera	1,4	1,5	0,8
Artesania i treballs relacionats	1,2	2,0	1,4
Operàries	1,5	1,8	4,0
Altres ocupacions	6,3	5,4	2,7
TAXA D'OCUPACIÓ FEMENINA TOTAL	33,9	50,5	67,5

FONT: EUROPEAN COMMISSION, Employment in Europe 1999.

Les diferències que s'observen en aquest quadre en les taxes d'ocupació per aquell any, però, no es devien a les treballadores manuals: el seu pes sobre la població en edat de treballar era pràcticament idèntic a Espanya (10,4%) que a la UE (10,8%) i superava en ambdós casos la xifra corresponent als Estats Units (8,8%). En canvi, pel que fa als grups "Oficinistes i venedors" i "Directives, professionals i tècniques", les taxes espanyoles eren clarament inferiors a les dels altres dos àmbits.

L'any 1997, de cada 100 dones espanyoles entre els 16 i els 64 anys, 11 treballaven com a "Directives, professionals o tècniques", per 18 a la UE i més de 25 als EE.UU. En les categories de directives i professionals, la taxa espanyola era força similar a l'europea, mentre que la nord-americana era molt més elevada. El pes de les tècniques dins de la població femenina en edat de treballar era, en canvi, netament superior a la Unió Europea que a Espanya i als Estats Units.

La presència de les dones en el món empresarial espanyol ha avançat en els darrers anys, tal i com mostra l'Enquesta de Població Activa.

Situació professional de les dones ocupades a Espanya 1994-1999

	1994		1999	
	Milers	%	Milers	%
Empresaries amb personal assalariat	90,3	2,26	153,1	2,96
Empresaries sense personal assalariat	532,4	13,30	517,9	10,01
Membres de cooperatives	30,8	0,77	31,0	0,60
Ajudes familiars	286,3	7,15	206,6	3,99
Assalariades Sector Públic	885,9	22,13	1.065,8	20,60
Assalariades Sector Privat	2.164,4	54,06	3.192,6	61,70
Altres situacions	13,6	0,34	7,5	0,14
TOTAL	4.003,7	100	5.174,5	100

Font: Enquesta de Població Activa.

L'any 1999⁴ hi havia a Espanya 671 mil empresàries, un 13% del total de les dones ocupades. Les que tenen personal assalariat han crescut en 63.000 en cinc anys, el que representa un increment pròxim al 70%.

Pes de l'ocupació femenina sobre la total a Espanya 1994-1999 Segons situació professional. En tant per cent

	1994	1999
Empresaries amb personal assalariat	16,54	20,67
Empresaries sense personal assalariat	28,20	29,23
Membres de cooperatives	26,99	33,7
Ajudes familiars	59,80	63,77
Assalariades Sector Públic	43,25	47,31
Assalariades Sector Privat	32,51	36,1
Altres situacions	35,79	43,86
TOTAL	34,02	36,85

Font: Enquesta de Població Activa.

En llocs de direcció, l'any 1999 les dones suposen el 31% de les persones ocupades a Espanya, pes idèntic al que tenien l'any 1994.

⁴ Dades de l'Enquesta de Població Activa del quart trimestre de 1999.

Persones ocupades en direcció d'empresa i administració pública a Espanya Per sexes i en milers

	DONES	%	HOMES	%	TOTAL
Direcció de l'Administració Pública	3,3	22,9	11,1	77,1	14,4
Direcció d'empreses de més de 10 assalariats	36,6	1,5	235,5	86,5	272,1
Direcció d'empreses de menys de 10 assalariats	85,7	23,5	279,6	76,5	365,3
Direcció d'empreses sense assalariats	220,7	47,4	245,1	52,6	465,8
TOTAL	346,3	31,0	771,3	69,0	1.117,6

Font: Enquesta de Població Activa.

Del total de dones ocupades, un 6,6% assumeixen tasques de direcció. Aquest percentatge en el cas dels homes és del 8,5%.

Cal recordar que en l'informe de l'any anterior es van fer públiques unes dades poc conegudes sobre la participació de la dona en el món empresarial. Aquestes provenien dels Censos de Població, que es realitzen només cada cinc anys. El darrer és el corresponent a l'any 1996. Donat l'interès d'aquestes xifres sembla justificat reproduir aquí aquesta informació relativa a la ciutat. L'any 1996 hi havia a Barcelona prop de 26.000 empresàries, que representaven el 11,9% del total de dones ocupades.

Al 1996 les dones formaven el 27% de l'empresariat de la ciutat amb assalariats, tres punts més que l'any 1991. En relació als empresaris sense assalariats, el salt ha estat del 29,5% al 31,2%. No obstant aquests avenços, el pes de les dones empresàries a Barcelona és encara inferior al pes del conjunt de les dones ocupades sobre el total de la població ocupada a la ciutat. No obstant, en comparar-los a les dades de l'EPA per Espanya, s'observa un major pes percentual de dones empresàries a Barcelona.

Pes de l'ocupació femenina sobre la total a Barcelona 1991-1996

Segons situació professional. En tant per cent

	1991	1996
Empresàries amb personal assalariat	24,15	27,14
Empresàries sense personal assalariat	29,53	31,20
Membres de cooperatives	28,49	33,71
Ajudes familiars	55,39	56,54
Assalariades fixes	38,32	42,31
Assalariades eventuais	47,42	47,57
Altres situacions	53,89	44,19
TOTAL	38,43	41,11

Font: Cens de Població 1991 i Padró d'Habitants 1996.

3.5 Ocupació femenina per sectors

A Barcelona, segons el darrer Padró, el 41,1% de les persones ocupades són dones. A la majoria de branques d'activitat, el pes de la dona dins el conjunt de l'ocupació és superior a la ciutat que a Espanya, i en alguns casos -com la indústria manufacturera-, el comerç o els transports- Barcelona es situa en uns percentatges homologables als de la Unió Europea. En altres sectors, en canvi (com "l'hosteleria") o els serveis financers la proporció de treballadores de Barcelona es situa per sota.

L'any 1997, les dones representaven a Espanya el 35,2% del total d'ocupats, percentatges que a la Unió Europea i als Estats Units eren del 41,8 i el 46,2%, respectivament. El seu pes tendia a ser especialment elevat en determinades branques del sector serveis (tals com Sanitat i serveis socials, Educació, Altres serveis o Comerç al detall), mentre que a la indústria en el seu conjunt es situava en un 23%.

Presència de les dones en les branques d'activitat a Barcelona
 (% sobre l'ocupació total)

	1996
Agricultura, ramaderia i pesca	25,25
Ind. extractives	27,00
Ind. manufactureres	28,00
Electricitat, gas i aigua	22,50
Construcció	14,25
Comerç i reparació	44,06
Hosteleria	36,82
Transports i comunicacions	21,30
Mediació financera	33,56
Inmb, lloguers i ser. empreses	43,68
Adm. pública, defensa i S.S.	52,70
Educació	65,65
Sanitat i serveis socials	69,22
Altres serveis (inclou pers. domèstic i org. internac.)	57,82
Total	41,11

FONT: Padró d'Habitants de 1996.

Pes de l'ocupació femenina dins de la total 1997

En percentatge

	Espanya	Unió Europea	EE.UU.
Agricultura, silvicultura i pesca	26,0	33,9	21,8
Mineria, gas i petroli	4,7	10,4	14,4
Indústries manufactureres	23,1	28,4	32,1
Alimentació, begudes i tabac	27,7	36,6	33,4
Textil i confecció	57,3	61,7	59,0
Fusta, paper i edició	20,3	29,1	32,2
Química	22,7	29,2	34,4
Metalls bàsics	6,4	12,8	15,9
Maquinària i béns d'equip	14,9	17,0	16,4
Equipament d'oficina	36,9	26,6	32,0
Maquinària elèctrica	17,7	29,0	39,1
Ràdio i TV	28,6	34,7	39,1
Vehicles de motor	9,5	15,3	24,7
Altres equipaments de transport	7,2	11,5	21,3
Mobles i altres manufactures	13,4	23,1	30,7
Electricitat, gas i aigua	10,6	17,8	21,9
Construcció	3,7	8,4	9,4
Comerç majorista i minorista	42,2	45,4	41,9
Venda i reparació de vehicles de motor	10,4	17,4	19,0
Comerç a l'engròs	26,2	30,7	29,9
Comerç al detall	55,5	57,5	51,5
Hotels i restaurants	42,5	52,5	53,7
Transports i comunicacions	15,3	23,6	29,9
Transport per terra i aigua	7,5	12,1	17,8
Transport aeri	36,0	37,4	35,5
Activitats relacionades amb viatges	22,4	30,9	51,2
Correus i telecomunicacions	30,4	34,5	42,3
Serveis financers	30,9	47,0	62,2
Banca i serveis financers	27,2	47,3	62,1
Assegurances	40,6	46,1	62,2
Serveis a les empreses i immobiliaris	47,4	44,2	45,9
Serveis immobiliaris	38,2	45,0	45,2
Informàtica	23,5	25,4	31,0
Recerca i desenvolupament	45,2	38,1	44,3
Altres serveis a les empreses	50,1	47,4	48,9
Administració pública	35,0	41,7	44,5
Educació	62,7	66,3	68,6
Sanitat i serveis socials	71,2	76,2	78,6
Altres serveis	63,9	58,7	57,5
Activitats d'esbarjo	35,5	43,6	45,8
Tractament d'aigües, org. extraterritorials i altres	60,6	57,5	63,3
Treball domèstic	88,5	89,7	90,9
TOTAL	35,2	41,8	46,2

FONT: EUROPEAN COMMISSION, Employment in Europe 1999.

4. Resum

Ocupació i dones a Barcelona

Resum

1. La propensió de les dones barcelonines a incorporar-se al mercat de treball ja és equiparable al nivell europeu. Així, la taxa d'activitat femenina a Barcelona és del 57,7%, només quatre dècimes per sota de la mitjana Europea.
2. De cada 100 dones en edat de treballar a Barcelona, 48 estan ocupades. Aquesta xifra es troba a només tres punts de la mitjana europea i gairabé deu per sobre de l'espanyola, quan recentment la situació era més propera a la equidistància. Encara, però, la nostra diferència global en taxa d'ocupació respecte a Europa passa fonamentalment per la presència femenina.
3. Entre 1990 i 1999 la taxa d'atur femení s'ha reduït a la meitat, passant d'un 16,3% al 8,3%, però es manté per sobre del masculí. En el mateix període, la taxa masculina ha disminuït en un punt, situant-se pràcticament en el nivell d'atur tècnic (5,3%).
4. En el període més recent, la dinàmica de l'atur juvenil femení ha estat clarament positiva, amb una disminució del 54% entre 1997 i 1999. En canvi, les dones majors de 40 anys han tingut reduccions de l'atur inferiors a la mitjana i, en el cas de les dones de més edat, fins i tot ha augmentat. Aquest segment d'edat no s'està beneficiant suficientment de la present expansió econòmica i requereix una atenció específica.

5. L'any 1999 - i per primer cop- les dones van signar més contractes que els homes a Barcelona. Els contractes registrats per dones presenten també una major estabilitat: un 13,3% són indefinits a Barcelona, quan a Catalunya és d'un 12,5% i a Espanya del 8,9. L'increment de la contractació estable en les dones gairebé dobla la dels homes (un 40% i d'un 20% respectivament). Tot i que aquests indicadors apunten a una disminució de la precarització en l'ocupació femenina, en la contractació a temps parcial o d'interinitat, la presència femenina encara és majoritària.

6. A Espanya, a l'entorn d' 20% de l'empresariat amb assalariats son dones, i un 29% de l'empresariat sense assalariats, segons l'Enquesta de la Població Activa. L'any 1999 hi havia a Espanya 671.000 empresàries, un 13% del total de dones ocupades. Les que tenien personal assalariat havien crescut en 63.000 en els darrers cinc anys. Aquestes dades de l'EPA no estan disponibles per a Barcelona, si bé en comparació amb les dades del padró de 1996, es posa de manifest una major presència de dones empresàries a Barcelona (27% empresàries amb treballadors i 31% empresàries sense treballadors).

7. Només en quatre grans branques la participació de dones és superior al 50% de l'ocupació total, notablement Sanitat i Serveis Socials, Educació i Administració Pública. En alguns sectors - com la indústria manufacturera, el comerç o els transports- la ciutat de Barcelona es situa en uns percentatges homologables als de la Unió Europea. En altres sectors, en canvi, com l'hosteleria o els serveis financers, el percentatge de Barcelona respecte Europa és inferior i, per tant, hi podria haver camp per ampliar la participació femenina.

8. El 53% dels participants en els programes de Barcelona Activa el 1999 han estat dones. Un altre any, més dones que homes han estat usuàries dels seus programes i serveis. En termes absoluts, l'increment en la participació de dones ha estat de 12.000 participants més que l'any anterior.
9. El pes relatiu de les dones en els diferents serveis de Barcelona Activa ha augmentat. En el Servei per a l'Ocupació ha estat del 62%, quatre punts superior a la de l'any passat, en el Servei d'Atenció als Emprenedors l'augment ha estat de 3 punts passant al 52%, i en el Servei a l'Empresa l'augment és de 12 punts i suposa el 46%. És especialment significatiu l'increment en els programes d'empresa.
10. El desenvolupament per part de Barcelona Activa d'accions vinculades a noves ocupacions i activitats emergents ha afavorit la participació de dones en programes en els quals la presència femenina era fins ara baixa, avançant, per tant, en una participació més equitativa, així com en la seva incorporació en empreses i ocupacions de qualitat i amb sentit de futur.

